

Noored filoloogid sügisese Äksis

Eliisa Ülevain

Emakeele Seltsi liige, keelesaagri üks korraldajatest

Olin kogu kooliaja keelehuviline õpilane: filoloogilised küsimused ärgitasid mind kaasa mõtlema ja tihti lahendasin ülesandeid sõprade eesti keele töövihikutes. Ühel keskkoolipäeval saadeti mulle edasi kutse sügisvaheajal toimuvasse emakeelelaagrisse. Mind kõnetas võimalus veeta kolm päeva looduskaunis kohas ning kuulata keeleteemalisi seminariettekandeid. Olin alati unistanud kohtuda filoloogidega, kes koostavad ÕS-i ja tegelevad sõnaloomega. Nüüdseks on mul kool lõpetatud, olen Emakeele Seltsi tegevliige ning mul oli au olla 2014. aasta sügisel toimunud keelesaagri korraldajate töörühmas.

Järjekorranumbrilt kolmas Emakeele Seltsi sügisene keelesaager toimus 20.–22. oktoobrini Tartumaal Äksi alevikus ning kandis pealkirja „Üks ilus eestikeelne lause”. Põhiettekandeid oli kokku kaheksa, lisaks saime kultuuriloolisi teadmisi Äksi küla ja sealse jääaja keskuse kohta.

Laagri avaettekandes kõneles Külli Habicht eestikeelse lause ajaloost. Ülevaates keskendus ta peamiselt vanemale kirjakeelele: uurisime sõnajärje muutusi ning vanu käände- ja tulevikuvorme. Järgmises loengus tutvustas Reili Argus lastekeele uurimist. Saime teada, milliste protsesside tulemusena õpivad lapsed moodustama pikemaid keeleüksusi, millised on nende sagedasemad sõnad ning missuguseid sõnu kasutavad eesti emad oma lastega suhtlemisel. Laagripäev lõppes väliloengu ja ringkäiguga Äksis. Giidiks oli kohalik elanik, kes viis meid kirikusse, villatehasesse ning kõneles Äksi nõiast ja temaga seotud ajaloost.

Teine päev algas Merilin Aruvee videoettekandega käesoleva aasta emakeeleolümpiaadist. Ehkki paljud laagrilised olid varem olümpiaadil osalenud, jagas Aruvee eeloleva võistluse kohta kasulikku teavet. Seminarid jätkusid Argo Mundi loenguga lauseehitusest. Teemasid jätkus kaassõnafaasist kuni relatiivlauseni: noored said lahendada teemakohaseid ülesandeid ning õppisid juurde paljutki, mida eesti keele tunnis ei käsitleta. Heete Sahkai kõneles eesti keele lausete erijoontest. Vaatlesime lause teatestruktuuri ning võrdlesime eestikeelseid lauseid teiste keeltega.

Tänavu kolmandat korda toimunud noortelaagris osales 22 toredat ja lõbusat keelehuvilist gümnasisti üle Eesti

Enne õhtust meelelahutusprogrammi käisime jääaja keskses, kus koos kohaliku giidiga uurisime põnevaid ja õpetlikke väljapanekuid. Teine laagripäev tipnes lõbusa ja väga tasavägiseks osutunud mälumänguga, mille küsimused koostasime laagris tehtud ettekannete põhjal.

Kolmandat päeva alustas Helle Metslang keeletüpoloogia loenguga. Ta kõneles keelte jagamisest morfoloogilise sünteesi astme ja morfoloogilise tehnika järgi ning tutvustas Konstanzi ülikooli grammatiliste harulduste andmebaasi. Päeva teine seminar oli Renate Pajusalu eestvedamisel keelilisest viisakusest. Ta tutvustas lühidalt briti psühholoogide P. Browni ja S. Levinsoni viisakusteooriat ning kirjeldas uuringute põhjal eestlaste teietamisharjumusi. Laagri lõpetas kaasahaarava loenguga Martin Ehala, kõneledes lause stiilist. Leksikast ja grammatikast lähtuvalt said õpilased ka ise lauseid koostada ning seeläbi oma stiilitunnetust arendada.

Oluline osa laagri kolme keelepäeva jooksul oli ka laagrivihikul, mis sisaldas peamiselt süntaksiteemalisi, kuid ka teisi keeleülesandeid. Laagrivihiku ülesandeid lahendati võistkondadena, tänu millele said noored omavahel ka paremini tuttavaks. Võistkondi, kes ülesanded kõige paremini lahendasid, premeeriti keeleraamatutega.

Noorte tagasisidest selgus, et laagriga jäädi väga rahule. Kiideti nii seminare, majutust kui ka toitlustust. Tõsiasi, et puudu jäi ajast, mil käsitletud teemade üle põhjalikumalt arutleda, kinnitab, et kohal olid motiveeritud noored filoloogid. Emakeele Seltsi keelelaager on igati tänuväärne ettevõtmine, millele soovin indu ja püsijäämist.